

Täysistunto

Torstai 14.12.2017 klo 10.00—17.04

3.1. Suullinen kysymys kansalaisten yksinäisyydestä (Tuula Haatainen sd)

Suullinen kysymys SKT 201/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haatainen.

Keskustelu

16.03 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Olemme täällä eduskunnassa puhuneet paljon muun muassa eriarvoistumisesta, tasa-arvosta ja hallituksen työttömiin kohdistamista leikkauksista. Tunnelma ja keskustelu on ollut välillä varsin kiihkeää. Näinhän se tässä vaiheessa vuotta eduskunnassa tahtoo olla. Mutta reilun viikon kuluttua koittaa jouluku. Se on monessa perheessä odotettu juhla ja iloinen perhetapahtuma. Jouluku voi olla myös joillekin aavistuksen ahdistava ja yksinäisyydestä muistuttava juhlapyhä. Tämä meidän kaikkien on hyvä tiedostaa ja tutkia sitä myös sydämessämme.

Arvoisa pääministerin sijainen, onko hallituksessa keskusteltu kansalaisten yksinäisyyden aiheuttamasta ahdistuksesta? Mitä me kaikki voisimme tehdä, että jokainen suomalainen voisi kokea olevansa arvokas ja tarpeellinen?

16.04 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Nimittäin me hyvin paljon otamme, kun puhumme sisäisestä turvallisuudesta, ja esimerkiksi sisäisen turvallisuuden strategiassa olemme ottaneet tämän asian esille, koska jos ihminen kokee turvattomuutta, niin se on yksi asia. Yleensä turvallisuus on ihmisen perustarve, ja sillä monta kertaa pärjää, jos on turvallinen olo ja tunne. Mutta yksinäisyys saattaa viedä nimenomaan sitä turvallisuudentunnetta.

Tämä on monesta syystä meille todella tärkeä. Hallitusohjelmassa on muun muassa yksin elävien henkilöitten toimeentulo ja taloudellinen toimeentulo otettu yhdeksi painopistealueeksi. Tästä voi ministeri Saarikko kertoa lisää. Eri ministeriöt ovat kiinnittäneet tähän huomiota. Mutta kyllä se on yksi tällaisen sisäisen turvallisuudenkin painopistealue. Yksinäisyydessä on tietysti se hyvä puoli, että me emme voi lähteä — siis hyvä puoli on siinä, että me emme voi lähteä — siitä, että se on viranomaisten tehtävä yksin, vaan sinä ja minä voimme siihen lähimmäisinä auttaa.

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean pääministerin sijaisen, ministeri Risikon puheenvuoroa jatkaakseni siltä osin, että meillä hallitusohjelmassa päädyttiin ottamaan sosiaali- ja terveyspolitiikan ja hyvinvointikysymysten painopisteeksi lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

yhtäläisesti kirjasimme hallituksen tehtäväksi selvittää yksin elävien asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Näitä väestöryhmiä ei pidä asettaa toisiaan vastaan mutta todeta, että Suomessa on yli miljoona ihmistä, joiden kotitalous on yhden hengen kotitalous. Miksi nostamme tämän esiin? Yksinäisyys ja yksin eläminen eivät aina ole samaa tarkoittavia sanoja. Ne saattavat olla, mutta yhdessäkin joku voi kokea itsensä hyvin yksinäiseksi. Se on kuitenkin selvää, että yksineläjä on suuremmassa riskivyöhykkeessä. Mutta myös taloudellinen toimeentulo on yksi tekijä ja seikka, jonka vuoksi voi eristäytyä yhteisöstä, kun taloudellinen toimeentulo ei anna myöten vaikkapa osallistua erilaisiin tilaisuuksiin, [Puhemies koputtaa] joissa toisten ihmisten kanssa voisi viettää yhdessä aikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä kysymyksestä lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.07 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisradio kertoi tällä viikolla, että todennäköisesti monet vähävaraisille suunnatut joulukeräykset tänä vuonna tekevät ennätyksensä, sillä auttaminen kasvaa vuosi vuodelta.

Minua koskettti kovasti tällä viikolla uutinen, jossa kerrottiin, miten seitsemänvuotias lapsi halusi antaa tuntemattomalle ikätoverilleen lelun lahjaksi. Tämä vahvistaa sen, että suomalaisuuteen kuuluu vahva halu auttaa heikompia ja köyhempiä, ja tämä on mielestäni arvokas asia. Kuitenkin meidän päättäjien on hyvä pitää mielessä, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pitää huolen siitä, että jokaiselle turvataan säällinen ja hyvä elämä. Arvoisa pääministerin sijainen, miten te näette, pitääkö suomalaista hyvinvointivaltiota jatkossa vahvistaa?

16.08 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otatte erittäin tärkeän kysymyksen esille. Hyvinvointiyhteiskuntana, joka Suomi on, sellaisena se pitää meidän pitääkin. Siihen liittyy turvallisuus, siihen liittyy turvaverkko, sosiaaliturva tilanteessa, jossa elämässä sattuu. Meille jokaiselle sattuu elämässä tilanteita, jolloin me tarvitsemme toisten apua, joskus me tarvitsemme viranomaisten apua. Siitä syystä Suomessa on luotu myöskin viranomaisverkko mutta myös sosiaaliturvaverkko, ja sitä meidän pitää vahvistaa. Sillä me myös varmistamme, että eriarvoisuus ei lisäännä. Eriarvoisuus on pahinta, mitä yhteiskunnassa voi tapahtua. Siihen me pyrimme nyt muun muassa hallituksessa, että näin ei tapahtuisi, työllisyyden lisäämisellä, talouden ylläpitämisellä mutta myöskin sosiaaliturvaa uudistamalla, perhevapaita uudistamalla, koulutusta vahvistamalla ja hyvin monin eri tavoin myös turvallisuutta vahvistamalla.

16.09 Merja Mäkilä-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös eriarvoistuminen palveluissa on lisääntynyt. Eri puolilta Suomea on tullut viestiä esimerkiksi siitä, että vanhuspalvelujen määrä ja laatu vaihtelevat liian paljon. Monet paljon apua tarvitsevat ikäihmisemme tarvitsisivat puolestapuhujaa tällä hetkellä. Toisaalta ikäihmiset kokevat, ettei heidän äänensä aina kuulu yhteiskunnassa riittävästi.

Ministeri Saarikko, viime kaudella kansanedustajana toimiessanne toitte kiitettävästi esille vanhusasiavaltuutetun toimen perustamisen tarpeellisuutta ikäihmisten äänen esille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

tuomiseksi. Miten nyt ministerinä ollessanne olette ajatellut edetä tämän tärkeän asian suhteen?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten ikäihmisten kannalta kaikkein merkittävin turva on viime hallituskaudella valmisteltu vanhuspalvelulaki, jonka peruslinjauksille koko eduskunta antoi tukensa, että ikäihmisten turvaksi, hoidoksi, hoivaksi ja myöskin yhteiskunnan osallisuuden vahvistamiseksi luotiin oma lainsäädäntönsä. Yksi osa äänen kuulumista on vanhusneuvostot, joita on liki jokaisessa kunnassa ja jotka jatkossa myös tulevaisuudessa maakunnissa, sote-palveluista vastaavina, on tarkoitus virittää toimintaan.

Tunnistan kannanoton, johon edustaja viittaa. Toistaiseksi minulla ei ole ollut mahdollisuutta tuota asiaa edistää. Samalla ehkä noista vuosista viisastuneena rohkenen sanoa, että ehkä valtuutetun tehtävän luominen yhteiskuntaan ei ole paras vastaus siihen, mistä sosiaalidemokraattien kysymys lähti: yksinäisyyden torjuntaan, ikäihmisten aseman kohenemiseen. [Puhemies koputtaa] Meidän pitää lähteä siitä, että lainsäädäntö on riittävän yksiselitteinen ilman, että kantelumenettelyllä voitaisiin asioita ratkoa.

16.11 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä keskustelunaihe joulun lähestyessä, ja varmaan on niin, että raha ei voi korvata koskaan ystävää. Oikeastaan toivoisin näin joulun lähestyessä, että jokainen kansanedustaja ja ministeri voisi täällä ääneen todistaa, että pitää muistaa soittaa omaisille, läheisille, ehkä jollekin tuttavalle ja kysyä, mitä heille kuuluu.

On tietysti erittäin huolestuttavaa, että monet elävät lahjoitusvarojen varassa, kuten hakevat ruokaa jatkuvasti leipäjonoista, joista me olemme täällä keskustelleet. Samaten näin tämän saman ohjelman, jossa lapsi kävi vanhemman kanssa valitsemassa lahjan. Se on tietysti hyvää kasvatusta ja esimerkillistä toimintaa ja kannustaa auttamaan muita. Mutta esimerkiksi indeksileikkauksiin liittyen: voisiko nyt joululahjaksi luvata, että tälle asialle tehdään jotakin? Vaikka sille tehtäisiin jotain myöhemmin, niin se yksinäisen ihmisen heikko rahatilanne ei kyllä odota itseään.

16.12 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Meri otti erittäin tärkeän asian esille juuri siitä, että me voimme jokainen tehdä sen eteen työtä, että aina ei ajatella näin, että sitä välittämistä voi ulkoistaa. Me olemme hyvin paljon kiinnittäneet huomiota ministeriössä mutta myöskin koko ministeriryhmissä syrjäytymiseen ja siihen, miten tärkeätä on, että jokaisella nuorella olisi vähintään yksi luotettava aikuinen. Se toisi myöskin sitä turvallisuutta.

Kiinnititte huomiota indeksileikkauksiin. Ne ovat osa meidän taloudenpitoamme, osa tätä taloussuunnitelmaa, koska myöskin vahva talous tuo turvallisuutta. Pitkässä juoksussa nimenomaan sillä, että me pystymme pitämään talouden kurissa, me pystymme pitämään Suomen hyvinvointiyhteiskuntana. Tämä on osa juuri sitä isompaa kokonaisuutta. Vaikka ne pienet leikkaukset ja vähennykset, totta kai, vaikuttavat varmasti ihmisten elämään — me emme vähättele sitä — niin jos me saamme työpaikkoja, se on parasta sosiaaliturvaa ja me voimme sillä kustantaa tätä hyvinvointiyhteiskuntaa [Puhemies koputtaa] myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

16.13 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyllä pääsääntöisesti niin, että suomalainen kansalainen, ihminen on hyväntahtoinen ja haluaa auttaa heikommassa asemassa olevaa. Se on hienoa kuulla tässäkin salissa, että näin on. Mutta olisin halunnut kysyä vastuuministeriltä, mitä te lainsäädännön tuottajina tänne eduskuntaan voisitte tehdä, kun meillä on kunnissa vammaispalveluita ja monessa kohtaa kunnissa on omia säädöksiä siitä, että jos hoivan tuottaja on kolme päivää sairaana, niin kuntaan ei voidakaan palkata tälle sijaista ja vammaispalvelut jäävät sen takia saamatta niiltä, jotka niitä palveluja tarvitsevat. Kysyn ministeriltä: olemmeko tekemässä jotain sellaista, mikä todellakin pitäisi ihmiset tasa-arvoisessa asemassa niin, että hoivan saajan ja hoivan tuottajan välinen yhteys ei katkea siihen, jos se ihminen, joka tarjoaa turvaa ja hoivaa tälle vammaiselle ihmiselle, on sairaana? Mielestäni pitäisi olla niin, että jokainen suomalainen, joka on kotihoivan tarpeessa, voi sen saada. Kysyn ministeriltä: mitä te teette?

16.15 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan esiin ottama tilanne on varmasti arkitodellisuutta, joka ei saisi olla totta. Lainsäätäjänä niin hallitus kuin eduskunta yhdessä voivat asettaa lain raamit sille, johon kukin palveluita tarvitseva voi kotikunnassaan nojata: tähän olen oikeutettu, tämä minulle kuuluu, tähän kunta on velvoitettu minulle palvelut toteuttamaan. Ja ilman muuta — ottamatta kantaa yksittäistapaukseen, jota en tunne ja jonka mainitsette kenties tämänkin esimerkin taustalla — on selvää, että eivät vammaisen tai ikäihmisen, joka palveluita tarvitsee, huolet ja murheet, arkiset tarpeet katso sitä, mikä tilanne palveluntuottajalla on. Joten kysymys on siltä osin vähän vaikea, että meidän tehtävämme on huolehtia lainsäädännöstä ja toisaalta kuntien valtionosuusjärjestelmän kautta, jossa tämä hallitus on pitänyt hyvän tason yllä, tuoda kunnille reunaehdot talouteen niin, että palvelut voidaan toteuttaa. [Puhemies koputtaa] Jos kuntapäättäjä ei toimi näin, tilanne on erittäin ongelmallinen.

16.16 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sellaisten lasten ja nuorten määrä, joilla ei ole yhtään ystävää, on kasvanut. Yksikin tällainen lapsi ja nuori on aivan liikaa. Hyvä harrastus suojaa lasta, antaa mielekästä tekemistä ja antaa myös ystävien yhteisön. Toisaalta harrastukset ovat todella kalliita ja perheiden vähävaraisuus on lisääntynyt. Myös hallituksen leikkaukset perusturvaan ja indekseihin ovat aiheuttaneet lisäköyhtymistä. Vähävaraisten perheen lapsilla ei monasti ole mahdollisuuksia harrastaa. Kysynkin nyt hallitukselta ja vastaavalta ministeriltä: mitä te teette tämän lasten osallisuuden parantamiseksi? Mitä te teette, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastaa jokin mielekästä harrastusta?

16.17 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin tärkeä, ja hallitus on tässä myös ollut toimekäs. Tämä ongelma on tosiaan pitkään ollut tiedossa, ja olemme ryhtyneet useisiin eri toimenpiteisiin. Mainitsen ensimmäisenä nyt jo käynnistämäni selvityksen siitä, että haluan luoda harrastuspassin, jonka kautta jokainen nuori saa mahdollisuuden, esimerkiksi kännykkäaplikaation kautta, harrastaa varallisuudesta riippumatta ja tutustua eri harrastuksiin. Lisäksi hallitus on tehnyt harrastustakuun, jossa kuntien kanssa yhteistyössä tätä takuuta viedään eteenpäin niin, että nuoret saavat mahdollisimman paljon harrastusmahdollisuuksia. Samoin matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia halutaan rakentaa koulujen yhteyteen. Eli monenlaisia toimenpiteitä tässä hyvin tärkeässä kysymyksessä on käynnissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

16.18 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Karimäki kysyi nuorten tilanteesta. NEET-nuorten eli nuorten, jotka eivät ole koulutuksessa tai työelämässä, osuus on Suomessa huomattavan iso, se on yli kaksinkertainen verrattuna muihin Pohjoismaihin.

Äsken saimme myöskin kuulla, että pojat pärjäävät tyttöjä huonommin koulussa, ja kun tähän vielä yhdistää tulevat pääsykoeuudistukset, jotka entistä enemmän painottavat nimenomaan koulumenestystä, niin on syytä olla huolissaan. Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: mitä voisimme tehdä kouluissa, mitä te voisitte tehdä, jotta menestyserot tyttöjen ja poikien välillä pienenisivät?

Ärade talman! Jag frågar minister Grahn-Laasonen: Vad kunde man göra i skolan för att minska på skillnaderna i skolframgång mellan flickor och pojkar?

16.19 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erot tyttöjen ja poikien oppimistuloksissa ovat olleet pitkään esillä ollut kysymys, ja tällä hetkellä asiantuntijat työskentelevät tämän aiheen parissa, ja siitä on tarkoitus maaliskuussa myöskin saada lisää tutkimustietoa ja sitä kautta myöskin toimenpiteitä, joita jo viedään käytäntöön uusien opetussuunnitelmien myötä.

Kysymys lähti liikkeelle yksinäisyydestä, ja pidän tärkeänä sitä, että tämä keskustelu laajeni myöskin lapsiin ja nuoriin. Se perusasiahan on siinä se, että jo kouluissa, ja tietenkin kotona myöskin, meidän tärkeä tehtävämme on lapsille ja nuorille opettaa kykyä asettua toisen ihmisen asemaan, kykyä empatiaan, kykyä toimia ryhmässä ja ottaa leikkiin ja kaverisuhteisiin ja harrastuksiin kaikki mukaan. [Puhemies koputtaa] Koulujen toimintakulttuuria kehittämällä voimme tässä edetä, mutta se tärkeä asia on se, että tunnistetaan, että yksinäisyys on yksi kiusaamisen muoto ja siihen pitää aina puuttua kaikissa tilanteissa kaikkien aikuisten niin kotona kuin kouluissakin, jotta [Puhemies koputtaa] jokaisen lapsen ja nuoren olisi hyvä olla.

16.20 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotutkimusverkosto on toteuttanut ainutlaatuisen tutkimuksen työn, koulutuksen ja harjoittelupaikan ulkopuolella olevista 15—29-vuotiaista nuorista. Tästä julkaistiin viime viikolla tämä tutkimus, ja edustaja Kaikkosen kanssa myöskin olimme siellä kuuntelemassa näitä kommentteja. Keskeisin syy syrjäytymiseen oli näiden nuorten mielestä nimenomaan ystävien puute. Vaikka tyytyväisyydessä elämään työn ja koulutuksen osuus ja rooli oli merkittävä, nimenomaan ystävien puute oli keskeisin syy syrjäytymiseen. Nuorten itsensä mielestä tämä syrjäytyminen on ennen kaikkea ulosjäämistä sosiaalisesta elämästä. Kysynkin nyt hallitukselta: onko meillä tilanne, jossa meidän ei enää pidä puhua syrjäytyneistä nuorista vaan meillä on tavallaan kyse siitä, että me olemme syrjäyttäneet nuoria, [Puhemies koputtaa] syrjäyttäneet pois sosiaalisesta elämästä ja yhteisöstä, joka on tosi tärkeä osa jokaisen ihmisen elämää?

16.21 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä kysymyksestä ja huomiosta ja tästä havainnosta, että yksinäisyys nousee entistä enemmän keskusteluun ja se tunnistetaan selkeästi riskitekijäksi ja asiaksi, jolle voimme tehdä jotain. Tämä liittyy juuri edellisessä vastauksessa esille nostamani kulttuuriin, jossa huolehditaisiin, että kukaan ei jäisi ryhmän ulkopuolelle eikä jäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

yksin, ja siihen voimme vaikuttaa kouluyhteisöissä ja voimme vaikuttaa harrastuksissa. Sen lisäksi meillä on hyviä olemassa olevia käytäntöjä, joita levitetään, Kiva Koulu on yksi esimerkki, ja sitä kehitetään edelleen. Yksinäisyys saa myös siinä mielessä uusia muotoja, että kun elämme entistä digitaalisemmassa maailmassa, niin se myöskin jollain tavalla myös ruokkii sitä yksin tekemisen kulttuuria, toki myös toiseen suuntaan. [Puhemies koputtaa] Mutta on tärkeää tunnistaa se, että näissä kaikissa ilmiöissä, myös esimerkiksi vaikkapa sosiaalisen median ja muun nettimaailman ilmiöissä, on riskitekijöitä, joihin meidän pitää löytää toimintamalleja, jotta lapset ja nuoret saavat tukea aikuisilta ja oppivat elämään ja toimimaan niin, että on kykyä [Puhemies koputtaa] asettua toisen asemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä hallituksen aitiosta ministeri Soini.

16.22 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, koska on pystytty osoittamaan ja seuraamaan, että nimenomaan syrjäytetyt, syrjään sysätyt nuoret ovat alttiita kaiken maailman radikalismille, radikalismien aivopesulle, tällaiselle toiminnalle, jossa ääriajattelulla tuodaan ihmisten elämään valheellista merkitystä.

Olenkin aloittanut koulukiertueen Suomen kouluissa, olen käynyt jo Tikkurilassa, Pohjois-Tapiolassa, menen ensi viikolla Maunulaan, ja kysyntä on käytännössä rajatonta, ja on äärimmäisen tärkeää, että koulussa kerrotaan koululaisille, että ääriajattelu, uskonnollinen, poliittinen tai väkivallalla perusteltu, on väärin yksiselitteisesti. Tämä on hyvin tärkeä asia, ja tässä pitää toimia kaikkien yhdessä: koulun, päättäjien, kansalaisjärjestöjen, [Puhemies koputtaa] kaikkien.

16.23 Tarja Filatov (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ystävyys ei ole trendi, eikä se seuraa muotia, eikä siitä saa korkoa, mutta silti se on elämän paras sijoitus. Usein ystäviä löytää vapaaehtoistoiminnan piiristä, ja nyt esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestelmän uudistuksessa on ollut iso huoli siitä, että monen vapaaehtoisjärjestön tuki-, avustus- ja toimintamahdollisuus kapenee. [Oikealta: Kuinka niin?] Kysyisinkin, miten hallitus aikoo turvata sen, että esimerkiksi potilasjärjestöjen ja muiden tärkeää vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen toimintamahdollisuudet ja resurssit ovat riittävät.

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erinomaista, että tämän keskustelun lopuksi yksi tärkeimmistä kansalaisyhteiskunnan ja jokaisen ihmisen arjen ja hyvän elämän vahvistamisen takeista, kansalaisjärjestöt, nousi myös esiin. Aika ei ole niiden suhteen erityisen huono, vaikka kysymyksestä niin voisi päätellä. Juuri parhaillaan on käsissämme tieto, että kolmannen sektorin sosiaali- ja terveysjärjestöt saavat historiallisen suuren rahapotin veikkausvoittovaroista. Mutta on aivan selvää, että sosiaali- ja terveysuudistus asettaa myös järjestöt uudenlaiseen asemaan sosiaali- ja terveyspalveluiden virallisen ja julkisen järjestelmän kumppaneina. Olen ajatellut virittää ajatusta siitä, olisiko syytä käydä aivan erikseen läpi, mikä niiden rooli kokonaisuudessa, tässä isossa uudistuksessa on — osa järjestöistä on palveluntuottajia, osa tuo vertaistukea vaikkapa potilasjärjestöjen kautta — ja tunnistan, että siinä on vielä hahmottumattomia kohtia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 138/2017 vp

Ja viimeimmäksi haluan todeta [Puhemies koputtaa] kiitoksen monelle näille kansalaisjärjestöille [Puhemies koputtaa] alkuperäiseen kysymykseen, jouluun, liittyen. Moni tarjoaa myös tuen ja turvan [Puhemies koputtaa] juuri joulunpyhinä yksinäisille.

Kysymyksen käsittely päättyi.